

**NORDENS FACKLIGA SAMORGANISATION
POHJOLAN AMMATILLINEN YHTEISJÄRJESTÖ
COUNCIL OF NORDIC TRADE UNIONS**

16 november 2011

NORDEN – NFS SAMARBETE MED NORDISKA MINISTERRÅDET OCH NORDISKA RÅDET

INLEDNING

I enlighet med NFS framtidsrapport, som antogs av styrelsen hösten 2010, kommer NFS under 2012 att intensifiera arbetet gentemot Nordiska Ministerrådet (NMR) och Nordiska rådet (NR).

Med utgångspunkt i framtidsgruppens arbete och uppföljande diskussioner i NFS strategigrupp den 27 maj 2011, har Sekretariatet sammanställt denna rapport om samarbetet med Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet. Rapporten beskriver möjliga ingångar för närmare samarbete mellan NFS och de olika institutionella organen inom det nordiska samarbetet.

MÅL OCH FORMER FÖR NFS NORDISKA SAMARBETE

NFS övergripande mål i samarbetet med Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet är att främja ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart arbetsliv i Norden. Den nordiska fackliga rösten skall bli tydligare i det nordiska samarbetet och NFS skall bli en naturlig samarbetspartner för Nordiska ministerrådet, Nordiska rådet och andra nordiska samarbetsorgan.

Målsättningen med det nordiska påverkansarbetet

Det nordiska fackliga påverkansarbetet gentemot de nordiska institutionerna syftar mer specifikt till att:

- den nordiska kollektivavtalsmodellen försvaras, förstärks och utvecklas,
- den gemensamma nordiska arbetsmarknaden stärks och att alla gränshinder undanröjs,
- fler och bättre gröna jobb skapas inom en mer hållbar ekonomi.

Vidare, strävar NFS efter att den nordiska dimensionen stärks i de nordiska ländernas politik. Detta gäller inte minst i EU-frågor (och EES-frågor), där de nordiska länderna i möjligaste mån bör driva en gemensam linje både i utformningen och implementeringen av EU-direktiv.

Formerna för det nordiska samarbetet

Trepartssamarbetet står starkt i Norden och NFS målsättning är att det på sikt ska etableras en formell struktur för samarbete med Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet. Detta är dock ett långsiktigt mål, som bland annat förutsätter en nordisk arbetsgivarpart.

I det kortare perspektivet är det bra att samarbetet med Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet får utvecklas på ett mer informellt sätt. I första omgång prioriterar NFS att hitta bra samarbetsformer och kunna bidra med relevant innehåll. NFS framgång inom det nordiska samarbetet hänger mycket på att organisationen deltar aktivt i det nordiska arbetet, bygger

nordiska nätverk och engagerar sig i nordiska möten, seminarier och konferenser inom de för NFS prioriterade frågeområdena. NFS skall också bjuda in representanter för Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet till NFS verksamhetskonferenser och andra möten.

NFS företräder medlemsorganisationerna i det nordiska samarbetet och har som organisation ett självständigt mandat att söka påverka Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet i enlighet med medlemsorganisationernas intressen.

NORDISKA MINISTERRÅDET

Nordiska ministerrådet är de nordiska regeringarnas officiella samarbetsorgan. Nordiska ministerrådet skall arbeta för gemensamma nordiska lösningar som ger påtagliga positiva effekter, nordisk nytta, för medborgarna i de nordiska länderna. Det mer än halvsekel gamla samarbetet har bland annat resulterat i en gemensam nordisk arbetsmarknad, passunion och en rad gemensamma sociala bestämmelser. För NFS är ministerrådet den viktigaste samarbetspartnern eftersom bindande politiska beslut fattas av ministrarna.

Nordiska statsministrar och samarbetsministrar

De nordiska statsministrarna har det övergripande ansvaret för det nordiska samarbetet och möts en gång om året. I praxis är dock ansvaret delegerat till de nordiska samarbetsministrarna.

Statsministrarnas Globaliseringsforum

Förutom det årliga nordiska statsministermötet och nordiska förmöten inför EUs toppmöten, träffas de nordiska statsministrarna även i ett globaliseringsforum med representanter från samhällets olika sektorer. Det är ett av statsministrarnas initiativ för att möta de globala utmaningarna. Här utvecklas nya tankar som kan omsättas i konkreta projekt för att ytterligare förstärka det nordiska samarbetet. Som underlag till forumet tas det varje år fram en ”Globaliseringsbarometer” som ger data till underlag för beslut.

Samarbetsministrarna

De nordiska samarbetsministrarna och Nordiska samarbetskommittén svarar i praktiken för den löpande koordineringen av det officiella nordiska samarbetet. Nordiska samarbetskommittén, som består av högre tjänstemän ur respektive lands statsförvaltning, är också styrelse för ministerrådets sekretariat.

Expertgrupp för hållbar utveckling

Hållbar utveckling, socialt, ekonomiskt och ekologiskt, är ett centralt tema för Nordiska ministerrådet. Samarbetsministrarna har det överordnade ansvaret för det nordiska samarbetet kring dessa frågor men en expertgrupp för hållbar utveckling bistår ministrarna i uppföljningen av den nordiska hållbarhetsstrategin.

NFS ingångar till de nordiska statsministrarna och samarbetsministrarna

NFS skall arbeta för att få delta på statsministrarnas globaliseringsforum. Det är också viktigt att det hålls möten med de nordiska samarbetsministrarna och arbetsmarknadens parter kring hållbar utveckling i ett nordiskt perspektiv.

Nordiska fackministrar

Nordiska fackministrar möts i tio olika konstellationer av fackministerråd:

- arbetsliv
- näringsliv, energi och regionalpolitik
- fiskeri och havsbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk
- jämställdhet
- kultur
- lagsamarbete
- miljö
- social- och hälsopolitik
- utbildning och forskning
- ekonomi- och finanspolitik

Ärenden förbereds och följs upp av de olika nordiska ämbetsmannakommittéerna, som består av nationella tjänstemän. Varje ministerråd har även en mängd olika utskott till sin hjälp.

Nordiska ministerrådet för arbetsliv

För NFS är det till en början angeläget att få ett väl fungerande samarbete med de nordiska arbets- och sysselsättningsministrarna i ministerrådet för arbetsliv, som ansvarar för samarbete inom sysselsättnings- och arbetsmarknadsområdet, samt arbetsmiljö och arbetsrätt. Ministrarnas arbete förbereds och följs upp av ämbetsmannakommittén för arbetsliv, samt de tre utskott som ministerrådet tillsatt inom områdena arbetsrätt, arbetsmiljö och arbetsmarknad. Ramen för arbetsmarknadsministrarnas arbete är arbetsprogrammet för 2009-2011.

NFS ingångar till Ministerrådet för arbetsliv

Sedan 2009 har det hållits årliga trepartsmöten på nordisk nivå med arbetsmarknadsministrarna, där NFS deltagit. Årets möte äger rum på Hanaholmen den 21 november 2011. Det första mötet, som hölls under Islands ordförandeskap 2009, var resultatet av ett brev som alla NFS ordföranden skickade till arbetsmarknadsministrarna den 1 juni 2009. I brevet välkomnar man ministerrådets arbetsprogram 2009-2011 men beklagar samtidigt att NFS inte givits möjligheter att komma med synpunkter i samband med utarbetandet av programmet.

Formerna för trepartsmötena har varierat och inför mötet 2010 gavs NFS till exempel inte möjlighet att påverka vilka frågor som skulle diskuteras. Diskussionen kretsade då enbart kring frågan om ungdomsarbetslösheten. Det är viktigt att NFS nu arbetar för att påverka formerna för trepartsmötena så att de i högre grad utgår från de frågor som arbetsmarknadens parter vill ta upp med ministrarna. Det är också angeläget att befästa trepartsmötena som ett fast årligt inslag i samband med arbetsmarknadsministrarnas möte.

Under 2012 kommer det utarbetas ett nytt flerårigt arbetsprogram för ministerrådet för arbetsliv (2012-2016). NFS skall aktivt arbeta med det norska ordförandeskapet för att påverka arbetsprogrammets inriktning.

NFS ingångar till ämbetsmannakommittéer och arbetsgrupper

Ämbetsmannakommittén för arbetsliv, samt de tre utskotten för arbetsmarknad, arbetsmiljö och arbetsrätt arbetar med frågor av mer teknisk karaktär. Det kräver stora arbetsinsatser och resurser, som NFS inte förfogar över, för att kunna bidra på ett bra sätt till ämbetsmannakommitténs och utskottens arbete.

NFS skall dock i möjligaste mån följa arbetet i dessa organ och förvarna NFS medlemsorganisationer när exempelvis nordisk samordning kring implementeringen av EU-direktiv är aktuell. NFS och experter från medlemsorganisationerna skall också sträva efter att delta på konferenser och seminarier som anordnas av de ovan nämnda organen.

Ordförandeskapet för Nordiska ministerrådet

Ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet, som varar ett år åt gången, alternerar mellan de fem nordiska länderna. Det land som innehar ordförandeskapet utformar ett program som vägleder det nordiska samarbetet under året. Norge, som innehar ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet under 2012, vill fokusera på utvecklingen av en hållbar välfärdsstat i ett nordiskt perspektiv. Sverige innehar ordförandeskapet 2013, följt av Island, Danmark och Finland.

NFS ingångar till Nordiska ministerrådets ordförandeskap

NFS har bidragit med konkreta inspel och initiativ till Norges ordförandeprogram, som ligger väl i linje med de nordiska fackliga prioriteringarna för 2012. Signalerna från det inkommande norska ordförandeskapet tyder på att vi nu, genom ordförandelandet, har ett gynnsamt läge att bygga upp tätare band till Nordiska ministerrådet. Dessa unika förutsättningar skall NFS utnyttja på bästa sätt. Bland annat kommer ordförandelandets statsminister och samarbetsminister att bjudas in till NFS verksamhetskonferens hösten 2012.

Gränshinderforum

Arbetet med att undanröja gränshinder i Norden har varit centralt i Nordiska ministerrådets arbete för att skapa ett öppnare Norden och större rörlighet. Hösten 2007 upprättade Nordiska ministerrådet ett nordiskt Gränshinderforum med målsättning att undanröja gränshinder och förhindra att nya uppstår. Gränshinderforum, som leds av Ole Norrback och dessutom består av NMRs generalsekreterare och en representant utsedd av varje lands regering, rapporterar direkt till de nordiska statsministrarna.

NFS ingångar till Gränshinderforum

Den gemensamma nordiska arbetsmarknaden är i fokus för NFS fortsatta arbete med arbetskraftens rörlighet och NFS delar Gränshinderforums mål att undanröja hinder för arbetstagarnas fria rörlighet inom Norden. NFS skall vara aktivt i denna process och föra fram för de fackliga organisationerna relevanta synpunkter, samt göra konkreta inspel som baserar sig på våra medlemmars erfarenheter av gränshinderproblematiken på arbetsmarknaden.

Frågan om gränshinder i Norden och ”vad som egentligen hände med den gemensamma nordiska arbetsmarknaden” bör utredas av NFS arbetsgrupp för arbetskraftens rörlighet.

Förutsättningarna för ett nära samarbete med Gränshinderforum är goda. NFS har redan bjudits in att tala vid en stor gränshinderkonferens den 30 november 2011 och Ole Norrback som leder Gränshinderforum har tackat ja till att tala vid NFS konferens om arbetskraftens rörlighet i Stockholm den 23 april 2012.

Hallå Norden!

Hallå Norden är Nordiska ministerrådets informationstjänst som har informationskontor i Sverige, Danmark, Norge, Finland, Island och på Åland. Syftet är att underlätta privatpersoners mobilitet i Norden. På Hallå Nordens webbplats kan man läsa om de regler som gäller för den som flyttar, studerar eller jobbar i de nordiska länderna. Man kan även ställa frågor om sin specifika situation. Hallå Norden organiserar informationsseminarier för handläggare på myndigheter för att informera dem om de regler som gäller för privatpersoner som flyttar mellan de nordiska länderna eller på annat sätt påverkas av regler och lagar i mer än ett nordiskt land.

Hallå Norden-kontoren, i samarbete med bland annat Gränshinderforum, använder den information som de får från privatpersoner om gränshinder i Norden för att göra politiker och ämbetsmän uppmärksamma på problemen och möjliga lösningar.

NFS ingångar till Hallå Norden

NFS och dess arbetsgrupp för arbetskraftens rörlighet bör ha täta kontakter med Hallå Norden. Gemensamma seminarier och projekt kan vara ömsesidigt givande. NFS och Hallå Norden skulle exempelvis gemensamt kunna informera ”gränsgångare” om vikten och värdet av att gå med i ett fackförbund i det nya arbetslandet.

Nordiska ministerrådets projektmedel

I anknytning till ordförandeskapet gör Nordiska ministerrådet projektmedel tillgängliga för initiativ som är tematiskt knutna till ordförandelandets prioriteringar. Den samlade ramen för denna så kallade *formannskapspuljen 2012* är ungefär 5 miljoner norska kronor. Nordiska ministerrådet beviljar även projektstöd till aktiviteter som bidrar till implementeringen av den nordiska strategin för hållbar utveckling. Den årliga budgetposten är ca 2,5 miljoner danska kronor.

NFS och nordiska projektmedel

NFS har för avsikt att ansöka till Nordiska ministerrådet om projektmedel för specifika nordiska projekt, arbetsgrupper, seminarier och konferenser. I den första ansökningsomgången för medel från den norska *formannskapspuljen* kommer NFS att söka medel både till arbetet med att stärka den nordiska kollektivavtalsmodellen i ett europeiskt perspektiv (framförallt till arbetet mot europeiska minimilöner), och till NFS arbete med gränshinderproblematiken i Norden (inklusive den konferens som ska äga rum i april 2012).

Östersjöarbetet

I sitt internationella arbete fokuserar Nordiska ministerrådet främst på utvecklingen i östersjöregionen i ett nära samarbete med Estland, Lettland, Litauen och nordvästra Ryssland. Fokusområden för arbetet är bland annat utbildning och forskning, innovation, miljö, klimat och energi, ekonomi, samt stärkning av det civila samhället.

NFS och det nordiska Östersjöarbetet

NFS eget östersjöarbete prioriterar stärkandet av de fackliga rättigheterna i länderna kring Östersjön, utveckling av social dialog och välfärd, samt underlättande av arbetskraftens rörlighet östersjöregionen. Dessa frågor skall NFS också driva i samarbetet med Nordiska ministerrådet.

NORDISKA RÅDET

Nordiska rådet bildades 1952 och består av 87 folkvalda parlamentariker från de nationella parlamenten i de fem nordiska länderna, samt från Åland, Grönland och Färöarna. Presidentskapet i Nordiska rådet alternerar mellan länderna. Finland tar över rådsordförandeskapet i 2012 och då leds Nordiska rådet av Kimmo Sasi, Finland. Den årliga sessionen hålls i det sittande presidentskapets land.

Fackutskott och partigrupper

Det löpande politiska arbetet sker främst i Nordiska rådets fem fackutskott, i presidiet och i partigrupper.

Fackutskotten är:

- Näringsutskottet, som behandlar ramvillkor för ekonomi, produktion och handel, inkluderande fri rörlighet på marknaden och arbetsmarknaden i Norden.
- Kultur- och utbildningsutskottet, som ansvarar för kultur, undervisning, utbildning och forskning.
- Medborgar- och konsumentutskottet, som bereder frågor som berör medborgar- och konsumenträttigheter samt övergripande frågor rörande demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet m.m.
- Välfärdsutskottet, som arbetar med den nordiska välfärdsmodellen, välfärd, hälso- och socialpolitik.
- Miljö- och naturresursutskottet, som har ansvaret för att samordna arbetet kring hållbar utveckling, samt för att bibehålla och utveckla miljömedvetenhet i Norden.

Presidiet är fackutskottens ledande organ och ansvarar för övergripande politiska frågor, planering och budget, som det utrikespolitiska samarbetet.

Partigrupperna är:

- Konservativa gruppen
- Mittengruppen (centerliberala, gröna och kristdemokratiska partier)
- Socialdemokratiska gruppen
- Vänstersocialistiska gröna gruppen

Grupperna har egna partisekretariat/gruppsekreterare som är placerade i något av de nationella parlamenten.

Modernisering av Nordiska rådet – ny arbetsordning

Under Nordiska rådets session 2011 togs beslut om en ny arbetsordning som syftar till att modernisera och politisera arbetet. Dialogen med omvärlden skall vitaliseras genom öppna möten, temamöten och bättre kommunikation. Med två sessioner årligen istället för en session, som tidigare, hoppas man på ett snabbare beslutstempo och bättre koppling till aktuella frågor. Första extrasessionen kommer att hållas på Island i mars 2012.

Det finns planer på att öppna upp en del utskottsmöten och i högre grad än tidigare låta utskotten använda sig av utfrågningar/hearings i beredning av utskottsförslag.

Förbundsstaten Norden

I samband med Nordiska rådets session i Stockholm hösten 2009 skrev historikern och samhällsvetaren Gunnar Wetterberg (Saco) en debattartikel i Dagens Nyheter om den djärva tanken att de nordiska länderna skulle gå samman och bilda en nordisk förbundsstat. Nordiska rådet har inte tagit upp frågan på sin officiella dagordning men följde upp förbundsstatsidén genom att ge Wetterberg uppdrag att skriva en debattbok, Förbundsstaten Norden.

”Den realistiska utopin”, som Gunnar Wetterberg har kallat sitt förslag, utreds nu av Centrum för Nordenstudier CENS vid Helsingfors Universitet på uppdrag av Nordiska rådet.

NFS ingångar till Nordiska rådet

Utskottsarbetet

Med ett öppnare Nordiskt råd, blir också NFS möjligheter att bidra till arbetet större. Nordiska fackliga representanter/experter bör till exempel kunna delta på utskottens utfrågningar inom NFS prioriterade områden. I samband med utskottsmöten och sessioner hålls ofta seminarier och konferenser som NFS kan delta på. Vid Nordiska rådets möten i Oslo i januari 2012 hålls exempelvis en parlamentarisk välfärdskonferens som NFS fått inbjudan att tala till.

Partigrupperna

NFS skall etablera kontakter med alla partigrupperna i Nordiska rådet för att framföra prioriterade nordiska fackliga frågor. Genom partigrupperna finns också möjligheten att få enskilda ledamöter att ställa specifika frågor till ministrarna under Nordiska rådets sessioner.

Utredning om förbundsstaten Norden

NFS följer med intresse diskussionerna kring en nordisk förbundsstat och den utredning som nu görs av Centrum för Nordenstudier CENS vid Helsingfors Universitet på uppdrag av Nordiska rådet.

FÖRENINGARNA NORDEN

Föreningarna Nordens Förbund (FNF) är ett samarbetsorgan för de nationella Nordenföreningarna och har till huvuduppgift att samordna föreningarnas gemensamma intressen i arbetet med att stärka det folkliga nordiska samarbetet på alla områden. Förbundets högsta beslutande organ är Presidiet, som är sammansatt av ordförandena i de nationella föreningarna.

FNF har ett nära samarbete med Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet och fungerar till viss del som en länk mellan nordiska ideella organisationer och de officiella nordiska samarbetsorganen.

NFS har ett intresse av ett nära samarbete med Föreningarna Norden. Konkreta samarbetsprojekt med FNF för att stärka de fackliga perspektiven i det nordiska samarbetet skulle kunna genomföras.